

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку
керівників та фахівців соціальної сфери

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
16 грудня 2024 року**

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №7 від 26 грудня 2024 р.)*

Рецензенти:

Фурман Анатолій Анатолійович - доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету "Одеська політехніка"

Пєнов Вадим Васильович - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у закладах освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 208 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

КОЛБІНА Людмила Анатоліївна

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Актуальність проблеми формування ціннісного ставлення молодших школярів у процесі спілкування в інклюзивному освітньому середовищі виявляється на тлі демократичних перетворень в країні, а саме, зорієнтованість на гуманістичні та моральні цінності, згідно з якими особистість стає найвищою цінністю. Потреба у формуванні ціннісного ставлення молодших школярів у процесі спілкування в інклюзивному освітньому середовищі зумовлена необхідністю реалізації та втілення гуманістичного підходу, що ґрунтується на ціннісному ставленні до дітей і повазі до їхньої гідності, як умови особистісного становлення.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку в умовах загальноосвітнього закладу [2, с. 44]

Вчені (І. Бех, В. Бондар, І. Зязюн, В. Синьов, О. Хохліна та ін.) відзначають, що період молодшого шкільного віку найбільш сприятливий для збагачення молодших школярів знаннями про однолітків з особливими освітніми потребами, про те, як ефективно вибудовувати відносини, бути толерантними по відношенню один до одного.

Молодший шкільний вік є найбільш сенситивним у плані виховання та формування ціннісного ставлення, оскільки в цей віковий період закладаються основи світобачення, світосприймання, активно формується моральна сфера, відбувається осмислення моральних та етичних цінностей, усвідомлюється необхідність етичних якостей, поведінки, дотримання етикетних норм тощо.

Діти з особливими освітніми потребами, Н. Сабат, пояснює означене поняття, яке «широко охоплює всіх дітей, чийі освітні потреби виходять за межі загальноприйнятої норми. Воно стосується дітей із порушеннями психофізичного розвитку, зокрема дітей з інвалідністю, дітей із соціально вразливих груп (наприклад, вихованців дитячих будинків) та інших» [1, с. 43].

Ціннісне ставлення до іншої особистості має ґрунтуватися на основі гуманного ставлення і міжособистісної взаємодії на повазі до людського життя, усвідомленні його святості та визнанні його найвищої цінності. Це проявляється в альтруїстичному характері переживань і емоцій, а також постійному дотриманні людських принципів, стандартів і вимог у стосунках з людьми; визнання потреб та інтересів іншої особи та права цієї особи на ствердне

волевиявлення; орієнтація однієї особистості на позитивне в іншій; здатність до морального розвитку; постійна зосередженість на іншій людині, повага до її гідності; доброта та довіра; співчуття, своєчасна допомога; чесність і милосердя; глибоке почуття задоволення від безкорисливої турботи про людей; терпимість і толерантність до інших моральних поглядів.

Необхідно зазначити, що саме ціннісне ставлення до будь-якої особистості формується у відповідних діях, вчинках і поведінці дітей, у протистоянні несправедливості, байдужості, жорстокості та злу і в критичному ставленні до себе.

Формування ціннісного ставлення молодших школярів в умовах інклюзії до всіх однолітків, зокрема й тих, які мають особливі освітні потреби, батьків, учителів та взагалі оточуючих людей включає засвоєння моральних норм, етичних форм і правил культури спілкування. Більшість цих норм і правил виправдовується вимогами морального ставлення один до одного. До них належать ввічливість, чуйність, повага до людської гідності, справедливість, скромність тощо, ці якості мають особливе значення для дітей, які мають вирости достойними членами суспільства.

Ціннісне ставлення молодших школярів у процесі спілкування в інклюзивному освітньому середовищі, вважаємо, що має визначатися базовими гуманістичними цінностями, такими як: людяність (важлива моральна цінність, яка вказує на гуманне ставлення як до себе особистістю, так і до іншої людини як з типовим, так і з нетиповим рівнем розвитку. Ця цінність є мірою людського в людині, а саме її прагненні до гуманістичного ідеалу та усвідомлення свого буття з точки зору моральності; протистояти злу, насиллю, аморальності. І як відомо з цією цінністю не народжуються, вона формується у процесі життя, а саме у процесі виховання та отримання освіти – через турботу, любов до інших, співчуття, допомогу тощо); гідність (моральне ставлення людини до себе, яка у свою чергу проявляється в усвідомленні самоцінності та моральної рівності серед людей, у ставленні до інших. Основні ознаки гідності проявляються у повазі до людини, вимогливості по відношенню до себе та інших, емоційному переживанні щодо особистої гідності, визнанні прав людей, об'єктивній самооцінці, самокритичності, у прояві поваги до себе та інших; умінні відстоювати свою гідність моральними способами та визнавати чужі заслуги тощо); справедливість (визначають певний порядок у стосунках та житті дитини в дитячому колективі, сім'ї, визнанні її гідності тощо. взагалі справедливість – це об'єктивна оцінка відповідних знань, умінь та навичок молодших школярів, які відображають їхні права та обов'язки); толерантність (прояв терплячості до інтересів, переконань, вірувань, звичок та поведінки іншої людини. Толерантність проявляється тоді, коли відбувається прояв людини до людини ціннісного ставлення незалежно від переконань, національної приналежності, віросповідань тощо. Отже, толерантний

молодший школяр має такі моральні якості, як: чуйність, повага, доброзичливість, делікатність, тактовність, великодушність та ін., така дитина як правило вміє співпереживати, співчувати тощо); відповідальність (врахування потреб іншої людини, відповідальне ставлення до обов'язків, небайдужість, повага тощо), які відображають розмаїття ставлення у взаємостосунках [3].

Таким чином, аналіз наукових досліджень стосовно ціннісного ставлення молодших школярів в умовах інклюзивного освітнього середовища, дозволив зробити такий висновок, що до такого ставлення молодших школярів має спонукати багатогранна діяльність, як у процесі навчання, виховання, так і під час ігрової діяльності, виконанні сумісних завдань, у процесі повсякденних справ тощо. Для успішного результату, надзвичайно важливим є ефективна співпраця педагогів з батьками, особливо з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Сумісна участь педагогів та батьків у лекторіях, тренінгах, та інших практичних заняттях сприяє формуванню і удосконаленню не лише у дітей, а й батьків етичних і педагогічних знань, умінь і навичок, поліпшенню клімату сім'ї тощо

Отже, формуючи у молодших школярів ціннісне ставлення до однолітків як з типовим, так і з нетиповим рівнем розвитку в умовах інклюзії, ми виховуємо у них співчуття, потребу в турботі про інших, інтерес до неповторної індивідуальності кожної людини, вимогливість до себе, толерантність, моральні цінності, гуманність та інші подібні якості, тобто ми не тільки формуємо ставлення людини до оточуючих і до себе, а й закладаємо у структуру особистості, динаміку, яка матиме найсильніший вплив на виражене ставлення особистості до інших в навколишній дійсності.

Список використаних джерел:

1. Сабат Н. Соціально-педагогічний аспект інклюзивного навчання / Надія Сабат // Соціальний педагог. 2008. №3. С.42 – 46.
2. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. Львів : Український католицький університет, 2015. 360.
3. Юзик М. А. Тенденції розвитку системи підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах реформування освіти. Молодий вчений. 2017. №8. С. 314–318.

штучного інтелекту під час проєктування вибіркового навчальних дисциплін	
КАЛЮЖНА Юлія Іванівна Інноваційні підходи до викладання політології: досвід проєктного навчання	53
КИНСЬВА Поліна Петрівна Особливості використання сучасних методів навчання при підготовці фахівців з фізичного виховання	56
КОВИЛІНА Вероніка Геннадіївна Transforming education through distance learning approaches	59
КОЛБІНА Людмила Анатоліївна Формування ціннісного ставлення молодших школярів у процесі спілкування в інклюзивному освітньому середовищі	62
КОРГУН Лариса Миколаївна Професійна підготовка здобувачів з особливими освітніми потребами в закладах вищої освіти України	65
КОСТЯШКІН Іван Олександрович Сучасні форми та методи навчання при викладанні курсу «Земельне право»	70
КРАВЕЦЬ Ірина Михайлівна Цінність здобуття вищої освіти, її особливості та сучасні виклики	72
КРИМОВА Наталія Олексіївна Reflective environment as a basis for the implementation of innovative teaching methods in higher education institutions	75
КУЧЕРУК Олег Олексійович К питанню про викладання дисципліни «Історія морського судноплавства» в навчальних закладах України	79
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Організація соціально-педагогічного тренінгу	82
ЛИСИЧЕНКО Микола Леонідович Зміна навчальних планів підготовки фахівців з енергетичних спеціальностей	84
ЛИТВИНЕНКО Ірина Леонідівна До питання про поняття конституційного права України як галузі права та освітнього компонента	86
МЕЛЬНИЧЕНКО Марина Василівна, МЕЛЬНИЧЕНКО Віталій Григорович Стосовно учбового репертуару здобувачів-піаністів бакалаврату	89
МУЛИК Катерина Олександрівна Психолого-педагогічні аспекти іншомовної підготовки майбутніх соціальних працівників у закладах вищої освіти	95
НЕПОМНЯЩА Ірина Миколаївна Інноваційні технології як	99